

**ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ
МОВЛЕННЄВОГО ВПЛИВУ
В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ**

Статтю присвячено актуальним питанням дослідження українського політичного дискурсу. Окреслено функції простого поширеного речення в системі засобів політичного дискурсу Дніпропетровської області. Визначено місце простого поширеного речення в процесі комунікації влади та громадськості, його роль у формуванні уявлень електорату про діяльність політиків.

Ключові слова: просте поширене речення, другорядні члени речення, додаток, обставина, означення, засоби мовленнєвого впливу та переконання.

Статья посвящена актуальным вопросам исследования украинского политического дискурса. Определены функции простого распространенного предложения в системе средств политического дискурса Днепропетровской области. Обозначено место простого распространенного предложения в процессе коммуникации власти и общественности, а также ее роль в формировании представлений электората о деятельности политиков.

Ключевые слова: простое распространенное предложение, второстепенные члены предложения, приложение, обстоятельство, определение, средства речевого воздействия и убеждения.

The article is devoted questions of research of Ukrainian political discourse. Functions of simple widespread sentence are defined in the system of means of the political discourse in Dnepropetrovsk region. Place of this syntax construction during communication of authorities and the public is indicated. Role of this syntax construction in shaping of perceptions of the electorate on the activities of politicians is defined.

The aim of research is to establish the specificity of Ukrainian-language political discourse by disclosure of its structural and syntactic characteristics. The peculiarities of functioning of widespread simple sentences of the political discourse of Dnepropetrovsk are studied in paper.

The object of research is Ukrainian-language texts belonging to the political discourse of Dnepropetrovsk. The subject of study is structural and syntactic features of functioning of simple widespread sentences in speech of politicians of Dnepropetrovsk. The statements of politicians of Dnepropetrovsk were the source of the study. These statements were published in the news on the official website of

© Карасьова К. А., 2015

Dnipropetrovsk Regional State Administration.

Key words: simple widespread sentence, secondary sentence parts, application, circumstance, definition, means of speech influence and persuasion.

Сучасний світ висуває до мовлення політиків високі вимоги. Промови публічних осіб повинні мати передусім високу інформативність та здатність переконати електорат у певній ідеології. Для досягнення цієї мети політичні діячі послуговуються низкою мовленнєвих засобів та прийомів.

Вивченню специфіки політичного мовлення й мовних засобів впливу та переконання, які використовують публічні особи, лінгвісти приділяють сьогодні велику увагу. Цю проблематику досліджували у своїх лінгвістичних працях Н. Арутюнова [2], Х. Дацишин [5], С. Онуфрив [8], К. Серажим [9], Г. Яворська [11] та ін.

Незважаючи на значну кількість досліджень політичного мовлення, недостатньо вивченою залишається прагматична, синтаксична та структурно-семантична організація сучасного політичного дискурсу, зокрема залежність формально-граматичної організації речень від комунікативно-прагматичної мети, стратегій і тактик адресанта. Водночас у сучасному українському мовознавстві дослідники синтаксичної семантики (Н. Арутюнова [1], І. Вихованець, К. Городенська, А. Грищенко [4], А. Загнітко [6; 7] та ін.) активно вивчають речення в межах поняття семантико-синтаксичної структури, змістових відношень, елементарних та ускладнених речень тощо.

У зв'язку із цим важливим і перспективним видається цілеспрямоване вивчення структурно-синтаксичних особливостей політичного мовлення, зокрема, особливостей функціонування в політичному дискурсі простого поширеного речення.

Мета дослідження полягає у встановленні специфіки українськомовного політичного дискурсу через розкриття його структурно-синтаксичних характеристик, зокрема, особливостей функціонування в політичному дискурсі Дніпропетровщини простих поширених речень.

Об'єктом дослідження є українськомовні тексти, що належать до політичного дискурсу Дніпропетровщини.

Предмет вивчення складають структурно-синтаксичні особливості функціонування простих поширених речень у мовленні політиків Дніпропетровщини.

Джерелом дослідження стали висловлювання політиків Дніпропетровщини, що опубліковані в новинних статтях на офіційному сайті Дніпропетровської облдержадміністрації.

Завдання діяльності політиків висувають до їх мовлення певні вимоги: інформативність та здатність переконати адресата у визначеній ідеології. Мовлення політиків повинне бути 'сухим' та конкретним, з великою часткою фактичного матеріалу. Це зумовлює домінування в політичному мовленні коротких, переважно простих речень. Такі конструкції зазвичай передають лише сутність повідомлення, унаслідок чого адресат швидко переймає інформацію та не втомлюється від надмірної кількості слів.

З іншого боку, для того, щоб факти краще засвоювалися у свідомості реципієнта, політики намагаються впливати безпосередньо на емоційний рівень сприйняття інформації. Тому політичні лідери дуже часто послуговуються прийомами розширення образності мовлення.

А. Федоров зазначає: «Суспільно-політичним текстам притаманна полемічність, пристрасність тону, і специфіка стилю полягає тут у поєднанні елементів наукової мови і різних засобів емоційності та образності» [10, с. 250]. Ця мета передбачає використання в мовленні політиків об'ємніших синтаксичних конструкцій, зокрема, і таких як просте поширене речення.

Прості поширені речення посідають важливе місце в текстах політичного мовлення громадських діячів Дніпропетровщини. Зокрема, під час дослідження було встановлено, що 66% усіх синтаксичних конструкцій вибірки із промов керівництва Дніпропетровської облдержадміністрації за 3 місяці (червень – серпень 2014 року) становлять прості поширені речення. Другорядні члени речення уможливають детальніший опис подій чи явищ, конкретність та чіткість повідомлення, а також

образність мовлення. Зазвичай прості речення в політичному мовленні мають у своїй структурі всі три види другорядних членів речення: означення, додаток та обставину. Із проаналізованої тисячі простих поширених речень у близько 650 конструкціях наявні всі три види другорядних членів. Наприклад: *Щорічно (обставина) для студентів (додаток) вишів (означення) ми проводимо ярмарки (додаток) вакансій (означення) (1); П'ять років поспіль (обставина) наші (означення) школярі виборюють призові (означення) місця (додаток) у цих (означення) першостях (обставина) (2); Нещодавно (обставина) у нас (додаток) була зустріч з американським (означення) агентством USA (додаток) по спільній роботі з профілактики туберкульозу (означення) (3); Це дозволяє цілодобово (обставина) забезпечувати пацієнтів (додаток) необхідною медичною (означення) допомогою (додаток) без перебоїв (обставина) (4) та ін.*

Така розгорнута структура простого речення передає в стислій формі великий обсяг інформації, детальніше описує події без обтяження мовлення. Завдяки другорядним членам речення політики уникають недомовленостей: обставина конкретизує місце, час, мету та ін.; додаток уможливорює детальний опис особи чи предмета, на який безпосередньо спрямована дія; означення впливає на образне сприйняття реципієнта. Прості речення із трьома видами другорядних членів створюють ілюзію докладного опису події чи явища, що викликає довіру в електорату до представників влади.

Політичні діячі послуговуються такими поширеними конструкціями переважно для опису своєї діяльності. До того ж підметом у 23% таких речень виступає займенник *ми*, що семантично засвідчує не лише конкретних представників органів влади, а й тих, хто виконує поставлені ними завдання чи просто є прихильником політики провладних структур. Така граматична схожість речень на позначення діяльності влади та їх прихильників дає змогу розширити у свідомості реципієнта сферу діяльності політиків та приєднати до безпосередньо їхніх досягнень досягнення тих, хто працює спільно з ними. Зокрема,

публічні особи зазначають: *Ми вже почали співпрацю в цій сфері* (3); *Сьогодні ми створюємо новий формат роботи* (5); *Завдяки цьому ми змогли передати військовим необхідну техніку* (6); *Наразі ми посилюємо вимоги контролю на залізниці* (8).

Водночас структурно практично ідентичні конструкції повідомляють і про діяльність прихильників провладних структур. Наприклад: *Спеціально для контакту з «просунутою» частиною населення, для контакту з молоддю ми розробили спеціальний сайт комітету* (7); *Ми чули багато таких страшних історій* (9); *Ми відразу почали цю ситуацію вивчати* (10); *У будь-який момент ми маємо можливість консультиватися з найкращими лікарями* (11) тощо.

У єдиному інформаційному потоці, у послідовних промовах політиків та їх прихильників, що переважно йдуть одна за одною, такі речення не створюють кілька різних образів представників влади та їх підлеглих, а, навпаки, об'єднуються в один потужний образ влади, що працює в усіх галузях та напрямках.

Політичні діячі послуговуються простими поширеними реченнями із трьома різними поширювачами й на позначення діяльності окремих груп жителів регіону. Потрібно відзначити, що в такому разі використання поширених конструкцій істотно зменшується. Із 650 проаналізованих простих речень, у яких наявні три види другорядних членів, лише 200 конструкцій вжито на позначення діяльності жителів регіону. Наприклад: *Одразу (обставина) родичі отримують всі необхідні для цього (означення) документи (додаток)* (12); *У Дніпропетровську (обставина) вони вже (обставина) перенесли операції (додаток) та отримують всю необхідну медичну (означення) допомогу (додаток)* (13); *Практично кожен (означення) клієнт Приватбанку (означення) зіткнувся в банкоматі (обставина) з пропозицією (додаток) благодійності (означення)* (14); *Наші (означення) професори майже 10 годин (обставина) намагалися врятувати життя (додаток) цьому (означення) хлопцеві (додаток)* (15) та ін.

Такі речення хоч формально й описують діяльність жителів регіону, утім, фактично засвідчують опосередковану діяльність

органів влади, з якою зіткнулися звичайні люди. У таких реченнях також переважно наявні всі три поширювачі. Це зумовлено прагненням політичних діячів деталізувати власне мовлення, подавати конкретні описи подій та фактів, а отже, бути переконливішим на політичній арені.

Аналогічні конструкції трапляються й у разі, коли в ролі підмета вжито іменник на позначення неістоти, який формально не має жодного стосунку до органів влади, але, аналізуючи весь контекст політичного дискурсу регіону, можна уловити асоціативний ряд між семантикою речення та діяльністю обласної влади. Зокрема, до таких конструкцій належать: *Вчора відбулася зустріч з Агентством з використання енергії в Україні* (16); *Потім кожну сім'ю автобус доставить за місцем проживання* (17); *У 2014 році у Дніпропетровського відділення Малої академії наук з'явилися два вагомі досягнення* (18) тощо.

Вагоме місце в мовленні політиків посідають прості конструкції, поширені за допомогою обставин (18% простих поширених речень у політичному мовленні). Обставини в цьому разі переважно конкретизують місце, час, спосіб та мету дії, рідше – умову, міру й ступінь дії. Високу частотність (12% простих поширених речень у політичному мовленні) мають конструкції із двома і більше видами обставин, наприклад: *Вчора близько години дня (обставина часу) до нас із зони АТО (обставина місця) поступило 5 хлопців* (19); *Під час подій лютого та березня (обставина часу) в Україні (обставина місця) Латвія надавала можливість лікування постраждалим* (16); *19 червня (обставина часу) до нас для проведення судово-медичних експертиз (обставина мети) надійшли загиблі в авіакатастрофі Іл-76* (12); *У медичних закладах (обставина місця) і раніше (обставина часу) існували різні локальні мережі* (20) та ін.

Таке поєднання обставин місця та часу, подекуди обставини умови чи мети дають змогу мовцям створити обмежений простір для оперативнішого сприйняття мовлення реципієнтом. Політики послуговуються із цією метою переважно короткими реченнями, що семантично засвідчують лише особу чи предмет, що виконує

певну дію, чітко окреслену в часі та просторі. Подекуди, коли мета діяльності представників влади може мати подвійне трактування, політичні особи вводять у речення додаткову обставину мети чи умови.

У системі обставинних одиниць специфічним для політичного дискурсу є використання в мовленні політиків обставини часу. Цей член речення зазвичай у мовленні представників влади визначає теперішній час. Переважно такі обставини виражені прислівниками *сьогодні*, *зараз*, *наразі*, *вже* та ін. Це уможлиблює чітке визначення часових меж виконання дії, переконання електорату в ефективності роботи владних структур та своєчасності виконання обіцянок і прийняття відповідних рішень. Наприклад: *Ці хлопці **наразі** знаходяться в лікарні ім. Мечникова* (13); ***Сьогодні** ми намагаємося використовувати різні шляхи в подоланні поширення СНІДу* (3); ***Сьогодні вже** є пряме авіаційне сполучення* (22); ***Зараз** завдяки небайдужим громадянам України нестача бронезилетів зведена нанівець* (14) та ін.

Така специфіка політичного мовлення зумовлена постійною швидкою зміною обставин дискурсу, а також метою політичних діячів, які намагаються підкреслити свою системну діяльність та швидку реалізацію обіцянок. Утім, потрібно відзначити, що обставина часу хоч і вказує начебто на конкретний термін, насправді не називає чітку дату. Зокрема, словоформи «наразі», «сьогодні», «зараз» та ін. мають розширені семантичні межі та вживаються на позначення недалекого минулого, сьогодення та близького майбутнього – того проміжку часу, що вигідний мовцю. Такий підхід дає змогу політикам маніпулювати поняттям часу, а також впливати на свідомість реципієнтів.

Публічні особи регіону послуговуються також й обставинами часу на позначення певного проміжку, коли тривали або ж навпаки були відсутні певні події. Наприклад: ***Протягом останніх 6 років нічого подібного не робилося*** (23); ***Ця акція тривала трохи більше місяця...*** (14); ***На цьому також наголосив директор Британської ради в Україні Мартін Даул під час свого офіційного візиту до Дніпропетровщини*** (24) та ін.

Такі конструкції переважно не несуть додаткового семантичного навантаження, а, навпаки, конкретизують у часі події, про які йдеться в промові.

Політики конкретизують своє мовлення також за допомогою обставин мети та умови. Такі конструкції дають змогу активніше переконувати громадськість у правильності дій керівництва регіону, а також певною мірою виправдовувати діяльність політиків. Наприклад: *Тамошні клініки мають більше можливостей для залучення до лікування європейських спеціалістів (обставина мети) (13); Ці технології використовуються для покращення роботи служби швидкої медичної допомоги (обставина мети) (25); Справді, були певні складнощі з порівнянням генотипів, тому що необхідно було з різних областей доставити ці об'єкти, потім проводилося дослідження. У зв'язку з цим (обставина умови) виникли деякі затримки (12); Через цей сервіс ми збираємо пожертви і для придбання амуніції бійцям в зоні АТО (обставина мети) (14)* та ін.

Конкретизують своє мовлення політичні діячі й за допомогою обставин способу дії, міри та ступеня. Ці другорядні члени речення в мовленні публічних діячів не просто детальніше інформують про діяльність владних структур, а засвідчують їх курс, підкреслюють їхню позицію. Зокрема, у політичному дискурсі йдеться: *Ми будемо працювати в тісному контакті (обставина способу дії) разом (обставина способу дії) з українською владою в цьому напрямку (16); Всі разом (обставина способу дії) ми виграємо (11); Ми не працюємо за принципом «відняти все та розділити» (обставина способу дії) (26); Абсолютно (обставина міри та ступеня) налагоджений механізм взаємодії між лікувальними установами (25); Область вже готова до зими по всіх напрямках на 50% (обставина міри та ступеня) (27).*

Обмежуючись уведенням обставини в просте речення, політичні діячі докладно обґрунтовують свою позицію, не акцентуючи на ній особливу увагу. Отже, політики за допомогою обставини впливають на підсвідоме сприйняття інформації

слухача та передають у такий спосіб потрібну ілюзорну картину світу.

Схожу функцію в мовленні політиків, коли йдеться безпосередньо про органи влади, виконує додаток. Цей другорядний член речення конкретизує напрямок зусиль громадських діячів. Водночас із присудком, що безпосередньо визначає діяльність органу влади чи конкретних його представників, додаток дає змогу окреслити сферу їх діяльності та напрямок ідеологічного руху. Зокрема, громадські діячі виголошують: *Ми готові допомагати речами: ліжками, ковдрами, подушками* (16); *Ми братимемо участь і в соціальних проектах, і в проектах з благоустрою прилеглої території* (28); *Ми готові співпрацювати і з Урядом України, і з регіонами* (29); *Ми розробляємо низку заходів щодо стабільної роботи господарського комплексу області* (21) та ін.

В іншому разі, коли представники влади говорять про звичайні справи регіону, не описуючи безпосередньо власну діяльність, додаток хоч і наявний у їх мовленні, утім, він остаточно втрачає свої маніпулятивні властивості.

Означення в мовленні політиків переважно виконує функцію конкретизатора, незважаючи на свою образотворчу властивість. Публічні особи послуговуються переважно неузгодженими означеннями, що увиразнюють значення підмета чи додатка. Наприклад: *Також ми працюємо над укладанням домовленостей з органом управління освіти та вишами Люблінського воєводства Республіки Польща* (1); *Україною та Ісландією була досягнута згода в галузі оновлення джерел енергії* (16); *Окремо плануються заходи щодо скорочення споживання газу підприємствами та бюджетними організаціями* (21); *Польський досвід реформування освітньої системи є найзручнішим для вивчення* (24); *Школа отримала шанс поліпшити свої умови в рази* (28); *Під час візиту Мустафи Джемілева на прес-конференції журналісти поставили питання про передачу мечеті мусульманській громаді* (30) тощо. У такому разі означення допомагає створити в уяві реципієнта

завершену, вигідну мовцю картину світу, а отже, завоювати довіру електорату та уникнути зайвих питань.

У мовленні публічних діячів узгоджені означення трапляються набагато рідше. Із проаналізованих 110 простих речень з означенням лише в 43 конструкціях наявні узгоджені означення. Узгоджені означення в політичному дискурсі виконують переважно традиційну функцію – створюють образність мовлення. Зокрема: *Ми хочемо створити єдиний логістичний центр* (31); *Дороговартісні діалізні апарати надані до лікарні на безоплатній основі* (25); *Ми просто повинні мати людський контакт* (22). Такі речення покликані зробити мовлення політичних діячів мелодійнішим та приємнішим для сприйняття реципієнтом.

Отже, проаналізувавши політичний дискурс Дніпропетровщини, можна зробити висновки, що публічні особи регіону у своєму мовленні надають перевагу простим поширеним конструкціям, за допомогою яких описують діяльність владних структур. Підметом у таких конструкціях зазвичай виступає займенник у першій особі множини, що вказує на представників влади та їх однодумців, також до їх структури входять всі три види другорядних членів речення: додаток, означення та обставина, що створюють у свідомості реципієнта змістовний, широкий образ, уявлення про представників влади.

Такий підхід уможливлений прискіпливим ставленням електорату до органів влади. Прості поширені речення дають змогу політичним діячам уникати недомовленостей та окреслювати чіткі межі повідомлення. За допомогою обставини конкретизують місце, час, умову, причину, мету діяльності тощо, додаток допомагає визначити, на кого спрямована діяльність влади, означення додає образності. У такий спосіб прості поширені конструкції дають змогу політикам максимально лаконічно передавати великий обсяг інформації.

За допомогою таких поширювачів громадські діячі намагаються максимально скоротити обсяг слів у реченні, розширивши, утім, змістовність повідомлення, обсяги інформації, що передають реципієнту.

Вагоме місце в політичному мовленні посідають і прості речення з відокремленими другорядними членами. Це може стати цікавим матеріалом для подальших досліджень засобів переконання та впливу політичного мовлення на електорат.

Бібліографічні посилання

1. **Арутюнова Н. Д.** Предложение и его смысл : логико-семантические проблемы / Н. Д. Арутюнова. – 3-е изд., стер. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – 383 с.
2. **Арутюнова Н. Д.** Язык и мир человека / Н. Д. Арутюнова. – М. : Языки русской культуры, 1998. – 896 с.
3. **Валгина Н. С.** Синтаксис современного русского языка [Электронный ресурс] / Н. С. Валгина. – Режим доступа : <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook089/01/part-056.htm>.
4. **Валгина Н. С.** Теория текста [Электронный ресурс] / Н. С. Валгина. – Режим доступа : <http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook029/01/>.
5. **Вихованець І. Р.** Граматика української мови : синтаксис / І. Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – 368 с.
6. **Вихованець І. Р.** Семантико-синтаксична структура речення / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Грищенко. – К. : Наук. думка, 1983. – 219 с.
7. **Дацишин Х. П.** Метафора в сучасному українському політичному дискурсі : за матеріалами преси 1995–2002 років : довідник / Х. П. Дацишин. – Львів: ПАІС, 2004. – 260 с.
8. **Загнітко А. П.** Типологія семантико-синтаксичних відношень / А. П. Загнітко // Східноукраїнський лінгвістичний збірник. – Вип. 3. – Донецьк : Вид-во ДонДУ, 1997. – С. 22–34.
9. **Загнітко А. П.** Теоретична граматики української мови : синтаксис : [монографія] / А. П. Загнітко – Донецьк : ДонДУ, 2001. – 662 с.
10. **Онуфрив С. Т.** Політичний дискурс ЗМІ України у світовому інформаційному просторі : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08 / С. Т. Онуфрив. – Л., 2005. – 193 с.

11. **Серажим К. С.** Дискурс як соціолінгвальний феномен сучасного комунікативного простору (методологічний, прагматико-семантичний і жанрово-лінгвістичний аспекти : на матеріалі політичного різновиду українського масовоінформаційного дискурсу) : дис. ... доктора філол. наук : 10.01.08 / Катерина Степанівна Серажим. – К., 2003. – 392 с.
12. **Федоров А. В.** Основы общей теории перевода / А. В. Федоров. – М. : Высш. шк., 1968. – 202 с.
13. **Яворська Г. М.** Прескриптивна лінгвістика як дискурс : мова, культура, влада / Г. М. Яворська. – К. : НАН України. Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, 2000. – 288 с.

Джерела фактичного матеріалу

Новинні статті на сайті Дніпропетровської облдержадміністрації // режим доступу: <http://adm.dp.ua>

1. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=60559634E76FE8F1C2257D0A00259814>
2. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=61B4EE4175DA85FBC2257D15004C91A9>
3. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=8B51999F8A752DB0C2257D11004A3C52>
4. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=7B932466141D4551C2257D2400652D71>
5. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=028D592647D70A2BC2257D0B00308F5F>
6. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=40CAFE943F967A59C2257D120049E6AE>
7. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=0FC63FD7310A0620C2257D0E004ECCA3>
8. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=23201E9F27849963C2257D1C004A3DD7>
9. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=401FBD90ACC04D67C2257D1C003548CC>
10. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=3069EC2C5080FF20C2257D1F004609B7>
11. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=A10EC8AF7A57E35BC2257D2600271A18>
12. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=F87AC1829EE1A693C2257D1E002E6BD4>

13. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=47E2E6D818B573D9C2257D20003F4CBE>
14. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=B8CD220C1119C32DC2257D200044C266>
15. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=3638D3E36C2E02E8C2257D1500460B7E>
16. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=DFD63BA05C191F7DC2257D1800364516>
17. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=5A6EADAA54FAB484C2257D1F00326E37>
18. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=2F12885C5D25CA44C2257D120036BD69>
19. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=67C893CF4AAFC12CC2257D1600532A40>
20. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=CF0CD10C8CB59EF0C2257D2000290165>
21. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=B9EA400E0D1631C0C2257D1E004AA9AD>
22. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=83D49FDA172DDF22C2257D0E004C45EA>
23. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=44D464AF02836959C2257D10004FCBB1>
24. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=717434A51D8753A5C2257D190048780A>
25. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=EA4DA0A31BD8B4A2C2257D2400655832>
26. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=106DB7A68E0CA68FC2257D18002072C7>
27. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=162877EA1378D7DDC2257D1E0049F825>
28. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=1E15AF4AAECBF29FC2257D1F0033FD03>
29. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=08DF2AC767742BCAC2257D18003C67FE>
30. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=8500F916F14A776CC2257D12003F2C85>
31. <http://adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/document.xsp?id=8F7BEBAD0D6F06FBC2257D23004461F7>